

יסמין ורדימון: **לונדון כן מחכה לה**

מאיה בהיר

תיאטרליות, מערכות יחסים בין אנשים המסופרות בשפה פיזית ברורה, ללא מילים, מסרים חברתיים וגם לא מעט הומור - מאפיינים את עבודותיה של הכוריאוגרפית הישראלית יסמין ורדימון (30). יש לה להקה על שמה, מלגות ופרסים בהם זכתה בשנים האחרונות, פסטיבל שהיא אוצרת, סיבובי הופעות רבים בכל העולם - ואם לא שמעתם את שמה לאחרונה, זה לא מקרי. ורדימון, קיבוצניקית מעין החורש שליד חדרה ובוגרת להקת המחול הקיבוצית, פועלת בארבע השנים האחרונות בזירת לונדון, וגיחותיה לישראל מעטות ולרוב קשורות בעניינים משפחתיים.

השנה עשתה ורדימון היסטוריה, בהיותה כוריאוגרפית הלא-אנגלייה הראשונה שזכתה בפרס "ג'רווד" [Jerwood], שהוא הפרס הכי יוקרתי באנגליה לכוריאוגרפיה. הפרס ניתן לה על פועלה האמנותי הכולל, כפי שהוא נראה על בימות לונדון והסביבה בשנים האחרונות. מרס קנינגהם, הכוריאוגרף האמריקאי הנודע, העניק לה אותו בכבוד ובעצמו. הפרס - מעבר לכבוד הגדול בהחלט הכרוך בו - הוא תמיכה של 8000 ליי"ש (כ-50 אלף שקלים) בעבודה החדשה של ורדימון. "קנינגהם הזמין אותי לאכול איתו ארוחת ערב ואמר שיהיה מאוד מעוניין לדעת מה עשיתי עם הכסף, וישמח אם אזמין אותו לצפות בעבודה. מובן שהבטחתי לו מיד מקום של כבוד באולם", היא מסכמת את החוויה הייחודית הזאת. בכל זאת, לא כל יום יושבים לארוחה עם קנינגהם, כשהוא עצמו הזמין אותך אליה. הרומן של יסמין ורדימון עם לונדון החל לפני כשש שנים, כאשר זכתה בשנת '95 במקום הראשון בתחרות "בדרך ללונדון", שהתקיימה במרכז סוזן דלל בתל-אביב. התחרות - כשמה כן היא. מי שזוכה בה מקבל מילגת לימודים בת חודש במרכז המחול הלונדוני הכי פעיל בעיר - "הפלייס תיאטר". ורדימון התחרתה וזכתה במקום הראשון הנחשק עם עבודתה "אקולאשמה", מה שהוביל אותה אל המטוס הישר ללונדון. ג'ון אשפורד [John Ashford], מנהל ה"פלייס תיאטר", שלמזלה היה גם אחד השופטים בתחרות הישראלית, חיכה לה שם בזרועות פתוחות. ורדימון הגיעה, עבדה קשה ונכבשה בקסם האנגלי. זה לא קרה מיד, אבל אחרי שנה הבינה שלונדון זה המקום שלה. לפחות לתקופת מה בחייה.

בערך באותה תקופה עזבה את להקת המחול הקיבוצית, "הבית הישראלי החם והתומך שלי", לדבריה, וניסתה את מזלה בלהקות ובפרויקטים שונים באירופה. רק בסופה של אותה שנה, כשהבינה שהיא רוצה להתמקד יותר ביצירה ופחות בריקוד, התמקמה בלונדון, בדירה שכורה בדרום העיר, ברובע צבעוני וססגוני עתיר שחורים ופורטוריקאים. "מאוד מתאימה לי סביבה כזאת", אומרת ורדימון, "כי רבות מהעבודות שלי עוסקות בתרבויות שונות וברבדים סוציאליים". את מגוריה היא חולקת עם החבר שלה זה 11 שנה, גיא בר-אמוץ (30) מקיבוץ מעברות. בר-אמוץ, אמן פלסטי מוערך, זכה השנה בפרס "האמן הצעיר" מטעם מוזיאון ישראל. השניים, אגב, גם מרבים לשתף פעולה מבחינה אמנותית. "גיא עושה הרבה מולטימדיה", אומרת ורדימון, "הוא זה שאחראי על האנימציה ועל שילוב מימד הווידיאו בעבודות הלהקה שלי. עשינו גם עבודות משותפות למוזיאונים בעולם". מי שריכך את נחיתתה של ורדימון בעיר הגדולה במדינה הזרה היה אותו ג'ון אשפורד, שמינה אותה לכוריאוגרפית הבית של ה"פלייס תיאטר". זה אומר שהיו לה שם משרד משלה, תמיכה כספית וכר נרחב לפעילות יצירתית. ורדימון לא הכזיבה. מאז בואה ללונדון היא העלתה כבר ארבע עבודות, כולן הצליחו באנגליה וגם מחוצה לה: רשימת עבודותיה האנגליות - כולן בעלות שמות דו-משמעיים או שמות שיש

"ראש" מאת יסמין ורדימון, רקדנים: לוק בורו ויסמין ורדימון,
צילום: סוקי דהנדה
"Tête" by Jasmin Vardimon, dancers: Luke Burrough and
Jasmin Vardimon, photo: Suki Dhanda

בהם משחקי מילים - כוללת את: "ת-רפיסט" [Th-rapist] - שילוב של המילים תרפיה והאָנס (דה-רפיסט), "זו עבודה על הגבול הדק של המגע המותר והאסור" מ-97, "מדאם מייד" (עבודה המבוססת על

"לורלור", מאת יסמין ורדימון, צילום: דארין זאמיט לופי
"LureLureLure" by Jasmin Vardimon, photo: Darrin Zammit Lupi

"המשרתות" של ז'אן ז'אנה) מ-98 עימה היא גם הופיעה בארץ באירועי "הרמת מסך" במרכז סוזן דלל בתל-אביב, "טית" [Tête] (ראש בצרפתית) מ-99 ו"לורלור" [Lurelurelure] משנת 2000. כרגע הלהקה עובדת על "טיקליש" (מדגדג) שתהיה בסופו של דבר ערב יצירת שלם ותועלה בשנת 2001. "זו תהיה קופרודוקציה עם תיאטראות בסקוטלנד, בטורונטו (קנדה) ומרכז בברצלונה (ספרד)", היא מספרת, מה שמעיד יותר מכל על המעמד וההערכה הבינלאומית שרוחשים לה בבירה האנגלית. "הבריטים כל כך מסודרים", היא מתמוגגת, "ויש לי כבר הזמנות להופעות באנגליה ובעולם לחמש השנים הקרובות". הלהקה שלה, "להקת המחול של יסמין ורדימון" שמה, כוללת ארבעה רקדנים. מלבד יסמין עצמה, יש עוד רקדנית ישראלית, ליאת שנהר, רקדן בריטי ורקדנית ניו-זילנדית. הלהקה עובדת על פי פרויקטים, לרוב ארוכי טווח, כשכל פרויקט מקבל תמיכה ממשלתית. "יש לי הרבה מזל באנגליה", היא מודה, "הלהקה שלי הפכה לאחת הלהקות הימסוריות והנתמכות שם. תוך זמן קצר מאז הקמתה הלהקה התקדמה יפה מאוד, בצורה ממש מהירה, בסולם ההצלחות וזה התבטא בכמות הסיורים שלנו בחו"ל. עד היום היו לנו מעל 60 הופעות

ב-15 מדינות. זה נחשב כמכובד ביותר עבור להקה אנגלית".

הזכייה בפרס "ג'רווד" היוקרתי הביאה עימה ראיונות

לתקשורת האנגלית?

כן, היו לי כמה ראיונות לעיתונים באנגליה ובאירופה. כשלמראיינים נודע שאני באה מישראל, הם תמיד שואלים אותי מה ישראלי ביצירות שלי.

ומה באמת?

אני מושפעת מהמקום שבו אני עובדת באותה תקופה. ההשפעות שלי באות גם ממקומות אוניברסליים כמו קולנוע, ספרות, תרבות, ובלונדון יש בהחלט שפע מכל זה. אלה הדברים שמעשירים אותי ומשפיעים לדעתי יותר מכל גם על היצירה שלי.

ואיך המבקרים באנגליה מגדירים את העבודה שלך?

הם אומרים שהיצירה שלי מאוד לא-בריטית - ולא שאני בדיוק יודעת למה הם מתכוונים במונח בריטית - וטוענים שהיא מושפעת בעיקר מתיאטרון. לדעתי, זה באמת נכון.

אז לדעתך אין גם דבר כזה מחול בריטי?

לא ממש. אנגליה היא מדינה מולטי-תרבותית, וכל מי שיוצר בתוך המדינה, כולל הלהקה שלי, נחשב שם ליוצר בריטי, לפחות באופן טכני. בגלל הרב-לאומיות ואנשים מכל צבעי הקשת שניתן למצוא בלונדון, כשכל אחד בא עם עולם ההשפעות והמושגים שלו, באמת קשה להגדיר מהו המחול האנגלי המודרני ואם הוא קיים בכלל.

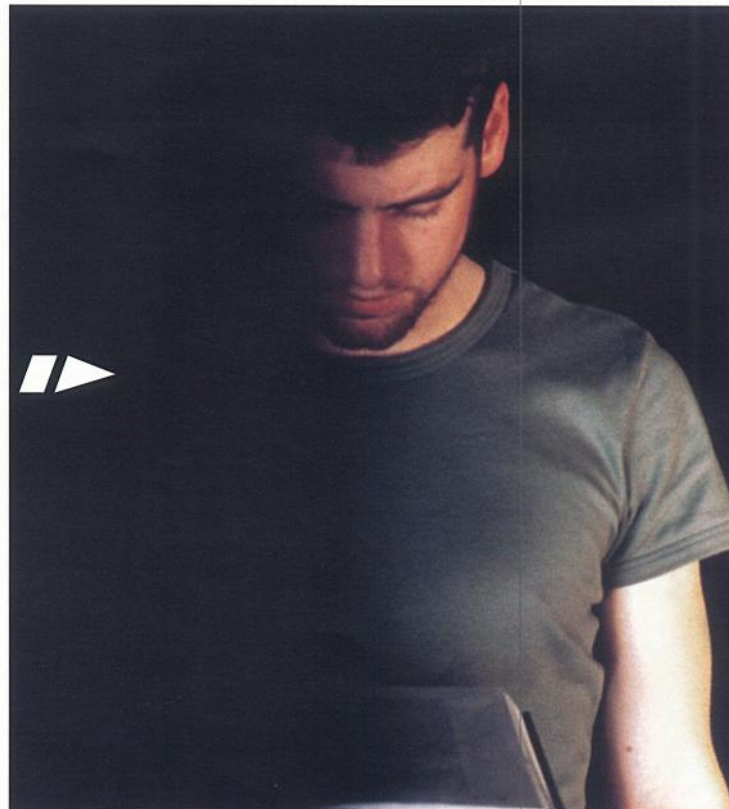
אז את חיה טוב ממחול?

יסמין מחייכת. מתברר שאת הקושי להתפרנס מאמנות לא המציאו האמנים בארץ. "אני חיה גם ממחול. בנוסף לעבודה עם הלהקה שלי אני עובדת על תנועה וכוריאוגרפיה עם שחקנים בתיאטראות השונים של לונדון. אבל בנוסף לעבודה במחול נטו אני גם מורה לפילאטיס - שיטת התעמלות טיפולית. זה טוב לאנשים עם פציעות וגם לאנשים בריאים שרוצים לפתח שרירים מסוימים. במיוחד היא טובה לרקדנים. אני מטפלת בעיקר באופן פרטי אבל גם במכוני כושר ובבתי ספר לריקוד".

בנובמבר 2000 אצרה לראשונה באופן מלא ועצמאי פסטיבל מחול שלם בתיאטרון "אובל" בלונדון, השג מרגש מאוד מבחינתה. "זה היה פסטיבל בן שבועיים שאליו הזמנתי להקות אנגליות וכמה להקות מחוץ לאנגליה". וחוף מזה היא לא מפסיקה ללמוד. לצד החבר שלה, הלומד אמנות בגולדסמית קולג', לומדת גם ורדימון - לתואר ראשון באנתרופולוגיה ובקולנוע. "תמיד הייתי אחת שעושה הרבה בו זמנית", היא מודה, "כזאת אני. מרגישה שאני חייבת כל הזמן להעשיר את עצמי". לכן, אולי, לא מפתיע לגלות שיסמין ורדימון לא החלה את קריירת המחול שלה בגיל ממש צעיר. למה? כי היא עשתה הרבה דברים לפני כן. למעשה, היא הגיעה למחול אחרי קריירה מבטיחה של אצנית ומתעמלת קרקע. "הייתי בקבוצת האצנים הצעירים של מכון וינגייט", היא משחזרת, "והתאמנתי ברצינות כדי להגיע לאולימפיאדה. המאמנת שלי היתה אסתר רוט-שחמורוב הנודעת".

אז מה קרה שוויתרת לפתע על חלום האולימפיאדה?

בנוסף לאימוני הריצה גם עשיתי אימוני התעמלות קרקע. האימונים כללו גם לימודי בלט. יום אחד המורה שלי לבלט פשוט עשתה לי 'מחטף'. היא הציעה לי לעשות 'יותר בלט ופחות התעמלות'. אני הסכמת, וכך נשאבתי יותר ויותר אל תוך עולם המחול. האמת היא שזה התאים לי, כי מגיל צעיר הייתי חובבת תיאטרון. אבא שלי, נדב ורדימון ז"ל, שרק לאחרונה נפטר בגיל 59 אחרי מלחמה ממושכת במחלת הסרטן, היה איש תרבות ותיאטרון. הוא ניהל במשך כמה תקופות את תיאטרון 'צוותא' בתל-אביב ובזכות ההורים שלי הלכתי

"ראש" מאת יסמין ורדימון, רקדנים: לוק בורו ויסמין ורדימון, צילום: סוקי דהנדה
"Tête" by Jasmin Vardimon, dancers: Luke Burrough and Jasmin Vardimon, photo: Suki Dhanda

הרבה להצגות ולמופעים. המחול היה עבורי טבעי יותר, קרוב יותר לעולם התיאטרון שאותו כל כך אהבתי, מאשר התעמלות הקרקע. עם הזמן המחול גם גרם לי להזניח את הריצה ולוותר על חלום האולימפיאדה.

ובמבט לאחור את לא מצטערת על זה? אולי היית מביאה את מדליית הזהב הראשונה של ישראל?

"ממש לא", יסמין מחייכת, "לא נראה לי שהייתי מוכשרת עד כדי כך בריצה. העיסוק במחול מעשיר אותי הרבה יותר".

את לימודי המחול הרציניים שלה היא החלה בגיל 14 באולפנה האזורית מנשה בקיבוץ עין שמר. לקראת השירות הצבאי כבר נחשבה לרקדנית מקצועית לכל דבר ולכן קיבלה מעמד של רקדנית מצטיינת. היא שירתה כמאבחת פסיכוטכנית בלשכת הגיוס בתל-אביב, מה שאיפשר לה בחצי השני של היום לרקוד וללמוד מחול. אחרי השחרור התקבלה ללהקת המחול הקיבוצית, עברה לגור בגעתון שליד נהריה, קיבוץ הבית של הלהקה, ולא עזבה את הלהקה עד גיל 25, הגיל שבו החליטה לנסות את האופציה האירופית. "הופעתי בכל העבודות המרכזיות של הלהקה, ביניהן 'עיר עירומה' ו'זיכרון דברים', שהיתה עבורי עבודה מאוד מרגשת. בנוסף יצרתי את העבודות שלי. יהודית ארנון, מייסדת הלהקה וגם המנהלת שלה במשך שנים ארוכות, מאוד תמכה בזה שניצור ונתפתח. היא גם איפשרה לי לעבוד על היצירות שלי עם רקדנים מהלהקה".

ואף פעם לא חשבת "לרדת" למרכז הארץ? לנסות להתקבל למשל ל"בת שבע"?

לא בזמן שהייתי ב"קיבוצית". כשהרגשתי שאני רוצה לצאת, אז מבחינתי זה היה לצאת לגמרי את גבולות הארץ. המניע העיקרי שלי לצאת לחו"ל היה הרצון לעבוד בקבוצות יותר קטנות, מה שבארץ מאוד קשה.

את רואה את עצמך נשארת בלונדון?

כרגע כן. מאוד טוב לי שם ואני מקבלת הערכה רבה לעבודה שלי, שמתבטאת גם בתמיכה כספית ואדמיניסטרטיבית הגונה. אני חיה עם זה טוב מאוד. נכון שגם בארץ אהבתי לעבוד, אבל אין ספק שבלונדון המעמד של הלהקה שלי מבטיח, וזה לא פשוט להגיע למצב שאליו הגענו, שארבעה תיאטראות תומכים בנו. במצב כזה אין ספק ששוארים בינתיים שם.

ומה עם הופעות של הלהקה שלך בארץ?

"אני מאוד אשמח להופיע כאן", היא אומרת, "אבל זה צריך להיות בהתאם לדרישות שלנו. צריכים לשלם לנו עבור ההופעות בדיוק כמו שמשלמים לנו בכל העולם". ואכן, עד שלא נפנים שצריך לשלם כאן לאמנים, גם כאלה שהם "משלנו", לא נהיה ככל העמים, וחבל.

"לורלור", מאת יסמין ורדימון, צילום: דארין זאמיט לופי
"LureLureLure" by Jasmin Vardimon, photo: Darrin Zammit Lupi